

12.03.2018

OPH-285-2018

Anordnare av yrkesutbildning

Giltighetstid: fr.o.m. **15.3.2018 tillsvidare**

Rätten att meddela föreskriften följer av:

L 531/2017, 9 §

L 1287/2013, 13 §

Centrala principer och mål för studerandevården samt utarbetandet av en studerandevårdsplan i yrkesutbildning

Utbildningsstyrelsen har beslutat om de centrala principerna och målen för studerandevården i enlighet med bilagan. I denna föreskrift ingår en föreskrift om utarbetandet av en studerandevårdsplan i enlighet med lagen om elev- och studerandevård 1287/2013 13 §.

Utbildningsanordnaren ska iaktta föreskriften i yrkesutbildningen från och med 15.3.2018.

Mer information om föreskriften och var den finns tillgänglig ger avdelningen för yrkesutbildning eller avdelningen för svenskspråkig utbildning och småbarnspedagogik vid Utbildningsstyrelsen.

Generaldirektörens ställföreträdare,
Direktör

Jorma Kauppinen

Undervisningsrådet

Jouni Järvinen

Detta dokument har godkänts elektroniskt i Utbildningsstyrelsens ärendehanteringssystem.

BILAGA Centrala principer och mål för studerandevården samt utarbetandet av studerandevårdsplan i yrkesutbildning

Centrala principer och mål för studerandevården samt utarbetandet av en studerandevårdsplan i yrkesutbildning

1. Bestämmelser om studerandevården

Enligt 124 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning (531/2017) ska utbildning som ordnas för studerande under 18 år genomföras i samarbete med vårdnadshavarna. Enligt 2 § 2 punkten i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) är syftet med lagen att främja välbefinnandet i läroanstalten och i studiemiljön, en sund, trygg och tillgänglig läroanstalt och studiemiljö, gemensam verksamhet samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten. Enligt 3 § 3 mom. ingår i studerandevården de i 99 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning studerandevårdstjänster som utbildningsanordnaren bestämmer om. Dessa är psykolog- och kuratorstjänster samt studerandehälsovårdstjänster. Enligt paragrafens 4 mom. genomförs studerandevården som ett sektorsövergripande systematiskt samarbete mellan undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet tillsammans med de studerande och deras vårdnadshavare samt vid behov med andra samarbetspartner.

Enligt 6 § i lagen om elev- och studerandevård avses med utbildningsanordnarens studerandevård i enlighet med en läroplan verksamhet för att stödja det generella och det individuella välbefinnandet samt uppkomsten av en sund och trygg inlärningsmiljö, främja den psykiska hälsan och förebygga marginalisering samt främja välbefinnandet inom läroanstalten. Därtill kan man genom studerandevården stödja inläring samt i ett så tidigt skede som möjligt identifiera, lindra och förebygga hinder för inläring, inläringssvårigheter och andra studierelaterade problem.

Enligt 13 § i elev- och studerandevårdslagen ansvarar utbildningsanordnaren för att det för varje läroanstalt utarbetas en studerandevårdsplan för hur studerandevården ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Studerandevårdsplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter. Om utbildningsanordnaren har flera läroanstalter inom samma kommunala område bestämmer utbildningsanordnaren om alla läroanstalter ska ha separata studerandevårdsplaner eller en gemensam studerandevårdsplan för flera läroanstalter. Studerandevårdsplanen ska utarbetas i samarbete med läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Om Utbildningsstyrelsens befogenhet att ge föreskrifter om utarbetandet av studerandevårdsplanen föreskrivs i 13 § 3 mom. i lagen om elev- och studerandevård.

I de här föreskrifterna används begreppet studerandevård istället för det i lagen om elev- och studerandevård använda begreppet elevhälsa. Föreskrifterna har beretts på det sätt som den tidigare nämnda paragrafen i lagen förutsätter i samråd med Institutionen för hälsa och välfärd.

Enligt 3 § i lagen om elev- och studerandevård ingår i studerandevården som helhet den i 99 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedda studerandevård som utbildningsanordnaren bestämmer om samt de studerandevårdstjänster vilka är psykolog- och kuratorstjänster samt skol- och studerandehälsovårdstjänster.

Enligt 9 § i lagen om elev- och studerandevård svarar den kommun där läroanstalten är belägen för att de studerande vid läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad examensutbildning och handledande utbildning i kommunen har tillgång till studerandevårdens psykolog- och kuratorstjänster, oberoende av de studerandes hemvist.

Enligt 9 § i elev- och studerandevårdslagen svarar utbildningsanordnaren för att den i 99 §, 1 mom. avsedda studerandevårdsplanen som grundar sig på utbildningsanordnarens beslut genomförs. Den kommun där läroanstalten är belägen svarar för tillhandahållandet av tjänsterna förutom för de i 10 § i lagen om elev- och studerandevården nämnda specialläroanstalter, som själva får ordna hälsovårdstjänster för sina studerande för att stödja undervisning och utbildning. En studerande har rätt att avgiftsfritt anlita sådan studerandevård som han eller hon behöver för att kunna delta i utbildningen med undantag för sjukvårdstjänster för studerande över 18 år.

Studerandevården ska ordnas genom sektorsövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att den bildar en fungerande och sammanhängande helhet. Studerandevården ska genomföras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare och vid behov med andra samarbetspartner. Studerandevården är en uppgift som hör till alla som arbetar vid läroanstalten och myndigheterna och personalen som ansvarar för studerandevårdstjänsterna. Enligt 3 och 4 § är det läroanstaltens personal som bär det primära ansvaret för välbefinnandet inom läroanstalten.

Studerandevården genomförs enligt 4 § i elev- och studerandevårdslagen som en generellt inriktad studerandevård, där utgångspunkten är den studerandes och vårdnadshavarens delaktighet och att de blir hörda samt som en individuellt inriktad studerandevård (5 §) som innebär att en enskild studerande tillhandahålls studerandehälsovårdstjänster samt psykolog- och kuratorstjänster, sektorsövergripande individuellt inriktade insatser från studerandevården samt i specialläroanstalter enligt § 10 social- och hälsovårdstjänster för att stödja undervisningen och utbildningen.

Enligt 18 § 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård genomförs studerandevården i samarbete mellan den studerande och hans eller hennes vårdnadshavare. Den studerandes egna önskemål och åsikter ska i enlighet med hans eller hennes ålder, utvecklingsnivå och övriga personliga förutsättningar beaktas i åtgärder och avgöranden som gäller honom eller henne. En minderårig studerande kan enligt 2 mom. i samma paragraf av vägande skäl förbjuda att hans eller hennes vårdnadshavare deltar i behandlingen av ett studerandevårdsärende som gäller honom eller henne och förbjuda att sekretessbelagda studerandevårdsupplysningar lämnas ut till vårdnadshavaren om detta inte klart strider mot den minderårigas intresse. Vårdnadshavaren har inte rätt att förbjuda en minderårig att anlita studerandevårdstjänster.

2. Utbildningsstyrelsens föreskrifter om centrala principer och mål för studerandevården

I yrkesutbildning ska den generellt inriktade studerandevården betona förebyggande, delaktiga, handledande och tillgängliga verksamhetssätt. Främjandet av en fysisk, psykisk och social trygghet och välbefinnande utgör en del av läroanstaltens verksamhetskultur.

Vid ordnandet av individuellt inriktad studerandevård ska man prioritera modeller för tidigt ingripande och genom olika metoder göra tröskeln låg för de studerande att i tid söka det stöd och de tjänster som de behöver. I den individuellt inriktade studerandevården är sekretess och dataskydd centrala förutsättningar för att verksamheten ska lyckas och utgör dess etiska grund.

I yrkesutbildning och där tillhörande handledande utbildningar ska man i studerandevården beakta mångfalden av olika examina, utbildningar och lärmiljöer som ingår i yrkesutbildningen. De krav på fysisk, psykisk och social studieförmåga samt säkerhet som sammanhänger med lämpligheten för arbetslivet för dem som studerar till ett yrke, framhävs i studier som sker i olika lärmiljöer och särskilt vid utbildningsavtal. Att uppnå målen för kunskandet i *Upprätthållande av arbetsförmåga och välbefinnande* samt kraven på yrkesskickligheten som främjar *hälsa, säkerhet och funktionsförmåga* i de yrkesinriktade examensdelarna främjar för sin del genomförandet av målen som ställts för studerandevården. I yrkesutbildningen ska man också motivera studerande att avlägga *arbetskapahtsintyget* eller delar av det. Vid främjandet av studierna behövs också ett flexibelt samarbete med arbetslivet, övrig sektorsövergripande expertis och samarbete med myndigheter, särskilt stöd samt rehabiliterande åtgärder.

Målet med sektorsövergripande expertgrupper som samlas vid enskilda fall och med den studerandes samtycke är att främja den studerandes studier och stärka välbefinnandet.

3. Utbildningsstyrelsens föreskrifter om utarbetandet av studerandevårdsplanen

Utöver det som enligt 13 § i lagen om elev- och studerandevård föreskrivs om innehållet i studerandevårdsplanen, ska man i den läroanstaltsspecifika eller den för flera läroanstalter gemensamma studerandevårdsplanen beakta de i 14 § förutsatta riktlinjerna för planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av studerandevården som utbildningsanordnarens sektorsövergripande och läroanstaltsspecifika studerandevårdsgrupp ansvarar för. Innan studerandevårdsplanen fastställs ska utbildningsanordnaren också höra studerandekåren.

Studerandevårdsplanen ska innehålla följande punkter:

1. En uppskattning av det totala behovet av studerandevård och tillgängliga studerandevårdstjänster

Utbildningsanordnaren ska i sin studerandevårdsplan uppskatta det totala behovet av

studerandevård och vilka studerandevårdstjänster som finns att tillgå, för att garantera att tjänsterna fördelas jämnt och att verksamheten inriktas på ett ändamålsenligt sätt. Uppskattningen ska ta hänsyn till behov som berör de studerandes hälsa och välbefinnande samt studiegemenskapen och studiemiljöerna. Utredningar och uppgifter i anknytning till ovanstående, uppgifter och erfarenhet från studerandevården och respons från vårdnadshavarna och i synnerhet av de studerande ska användas på ett mångsidigt sätt i uppskattningen.

Uppgifterna om hur man riktar in de tillgängliga studerandevårdstjänsterna skrivs in i studerandevårdsplanen för uppgifter som anknyter till enskilda studerande, läroanstalten och samarbetspartner samt för utveckling och uppföljning av studerandevården.

2. Studerandevården som helhet

2.1 Generellt inriktad studerandevård

Utbildningsanordnaren ska beskriva de tillgängliga verksamhetssätten inom generellt inriktad studerandevård och vilka åtgärder som vidtas för att följa upp och främja den studerandes och hela läroanstaltens hälsa, trygghet och välbefinnande på följande sätt:

- samarbetsformer och åtgärder som stärker de studerandes och vårdnadshavarnas delaktighet
- sektorsövergripande samarbete i samband med undersökningar av hälsa, trygghet och välbefinnande inom läroanstalten
- samarbetsformer med ungdomsarbetet, barnskyddet, polisen och övriga parter som behövs för att stödja läroanstalten och ordna konsultation samt för att utveckla studerandevården
- verksamhetssätt och rutiner i läroanstaltens studerandevårdsgrupp
- hur man samarbetar mellan undervisningen i de gemensamma examensdelarna och upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet samt undervisningen i de yrkesinriktade examensdelarna
- hur man informerar om examensspecifika krav på hälsotillståndet och andra villkor som gäller studierna
- uppföljning av deltagande i utbildning, förebyggande av frånvaro samt åtgärder kring dessa
- åtgärder för att förebygga studieavbrott
- trygghet av en tillgänglig studiemiljö och förebyggande av olyckor
- skriftliga anvisningar som utarbetas i samarbete med experter inom studerandehälsovården för att förebygga användning av tobak, snus och rusmedel, ingripa vid missbruk av rusmedel samt hänvisa missbrukare till vård. I anvisningarna är det skäl att åtminstone precisera hur och under vilka förutsättningar narkotikatest som visar den studerandes funktionsförmåga ordnas i samband med praktiska uppgifter i studierna eller vid utbildningsavtal, och hur och när den studerande ska uppvisa ett intyg för utbildningsanordnaren över en utredning som baserar sig på narkotikatest
- anvisningar om säkerheten som gäller resor i samband med utbildning, transporter och väntetider.

Därtill ska man som en del av planen för den generellt inriktade studerandevården beskriva verksamheten vid akuta kriser och hotfulla eller farliga situationer. En krisplan ska beredas i samarbete med de myndigheter som behövs och med hänsyn till övriga anvisningar för hot- och faro- och krissituationer på följande sätt:

- förebyggande av krissituationer och beredskap inför dem
- principer för ledningen, samarbetet samt arbets- och ansvarsfördelningen i olika krissituationer och vid beredskapen inför dem
- principerna för utbildningsanordnarens interna och externa information och kommunikation
- introduktion och information om planen för personalen, de studerande, vårdnadshavarna och samarbetsparterna
- åtgärder i olika akuta krissituationer och samordning av anvisningar som gäller läroanstaltens säkerhet (räddningsplan och övriga säkerhetsanvisningar)
- ordnande av psykosocialt stöd och eftervård
- upprätthållande av verksamhetsberedskapen
- utvärdering och uppdatering av planen.

2.2 Individuellt inriktad studerandevård

Studerandevårdsplanen ska beskriva hur den individuellt inriktade studerandevården som de studerande har tillgång till genomförs och hur man samarbetar för att främja och följa upp den studerandes hälsa, välbefinnande och studier och för att ordna de individuella stödåtgärder som behövs på följande sätt:

- tillsättande av den sektorsövergripande expertgruppen samt gruppens verksamhetssätt och rutiner
- verksamhetssätt vid behandlingen av ärenden som gäller en enskild studerande i den sektorsövergripande expertgruppen
- utarbetande och förvaring av studerandevårdsjournaler
- samarbete med studerandevårdstjänsterna vid utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnande (PUK)
- samarbetet som behövs för genomförandet av hälsoundersökningar och övrig studerandehälsovård
- åtgärder som främjar tidig identifiering av problem som beror på förändringar i de studerandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga och andra problem
- ordnande av vård, specialdiet eller medicinering som den studerandes sjukdom kräver under arbetsdagen vid läroanstalten
- sättet att ordna sjukvårdstjänster inom studerandehälsovården och hur studerande hänvisas att söka sig till dem
- det samarbete som behövs med utomstående tjänsteleverantörer och samarbetspartner (såsom specialistsjukvården, socialväsendet, polisen, ungdomsarbetet)
- samarbetet med grundläggande utbildning, examensutbildning, handledande utbildningar inom yrkesutbildning, verkstadsverksamhet samt i samband med sjukhusundervisning samt i planeringen av fortsatta studier
- stöd och handledning inom studerandevården i samband med disciplinära straff eller indragning eller risk för indragning av studierätten.

3. Samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare

Genomförandet av studerandevården ska planeras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare med beaktande av följande frågor:

- den studerandes och vårdnadshavarens delaktighet och samarbete vid planering, utveckling och utvärdering av studerandevården
- information som ges till den studerande och vårdnadshavaren angående de förfaringssätt och behandlingen av uppgifter som lagen förutsätter vid behandling av ärenden som gäller en enskild studerande
- en minderårig studerandes självständiga ställning som klient inom studerandevården
- samarbete och begäran om samtycke av den studerande och vid behov av dennas vårdnadshavare i den individuellt inriktade studerandevården
- rutiner för att beakta den studerandes önskemål om samarbetet med vårdnadshavarna
- rutiner för hur den studerandes självständiga ställning och utvecklingsnivå bedöms av en yrkesutbildad person inom social- och hälsovård som hör till studerandevårdspersonalen.

4. Plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasseri

Utbildningsanordnaren ska enligt 80 § i lagen om yrkesutbildning och 13 § i lagen om elev- och studerandevård beskriva åtgärder för att förebygga mobbning, våld och trakasseri samt hur man ingriper i dem. Då planen utarbetas ska man ta hänsyn både till samspelet mellan de studerande och till samspelet mellan de studerande och de som arbetar vid läroanstalten på följande sätt:

- förebyggande och ingripande vid mobbning, våld och trakasseri
- behandling av ovannämnda frågor på läroanstalts-, studerandegrupp- och individnivå
- ordnande av individuellt stöd eller individuell vård, övriga åtgärder och uppföljning både för förövaren och för den som utsatts
- samarbete med vårdnadshavarna
- samarbete med de myndigheter som behövs
- introduktion och information om planen till personalen, de studerande, vårdnadshavarna, myndigheter och samarbetspartner
- uppdatering, uppföljning och utvärdering av planen.

5. Genomförande och uppföljning av studerandevårdsplanen (egenkontroll)

I 26 § i lagen om elev- och studerandevård föreskrivs om egenkontroll av studerandevården och i 13 § om uppföljning av studerandevårdsplanen. Utöver det ska utbildningsanordnaren beskriva de förfaringssätt och åtgärder, som man använder för att följa upp att studerandevårdsplanen genomförs. I studerandevårdsplanen ska man beskriva vilka frågor som följs upp, vilka metoder som används för att samla in uppgifter, tidsplanen för uppföljningen och ansvariga parterna. Utbildningsanordnaren ska beskriva hur uppgifterna behandlas och används för att utveckla studerandevården samt hur man informerar de studerande, vårdnadshavarna och de behövliga samarbetsparterna om de centrala resultaten.